

Внаслідок скорочення соціального фінансування по всій Європі, доступ до послуг з лікування безпліддя зменшується (і ціни значно зростають). Як результат, все більше іноземних пар відвідують Україну, щоб домовитися про гестаційне сурогатне материнство.

Незважаючи на те, що українське законодавство є досить ліберальним, повернення додому з дитиною може створити нові проблеми, оскільки кожна країна має різні закони щодо того, що дозволено чи заборонено щодо сурогатного материнства. Деякі країни забороняють сурогатне материнство, зокрема Німеччина, Швеція та Франція. Відомо, що влада Великобританії також встановлює юридичні перешкоди.

Незважаючи на зростання міжнародного сурогатного материнства, не існує міжнародного регулювання сурогатного материнства чи мінімальних стандартів, яких країни повинні дотримуватися. Крім того, не існує жодних міжнародних конвенцій чи взаємних домовленостей щодо визнання законного батьківства дитини. Таким чином, визнання батьківства, отримане, наприклад, у Каліфорнії, не буде визнано в Англії.

Деякі країни вимагають доказів того, що принаймні один із батьків дитини має генетичний зв'язок із дитиною, як правило, за допомогою аналізу ДНК, тоді як інші країни наполягають на тому, щоб побачити законну передачу дитини чоловіком будь-якої одруженої сурогатної матері (що означає, що використання одинокі сурогатної матері є більш привабливим). Якщо сурогатне материнство трапилося внаслідок донації ембріона і жоден з нових батьків не пов'язаний генетично, отримання громадянства та проїзного документа стає набагато складнішим і тривалішим, навіть до США. У будь-якому випадку дотримання численних правил і формальностей займає місяці та значно посилює стрес майбутнім батькам.

Юридичні складності сурогатного материнства змушують потенційних батьків звертатися за юридичною консультацією як у своїй країні, так і в Україні. Для вашої зручності нижче ми надаємо короткий огляд чинних міжнародних законів про сурогатне материнство:

Бельгія

Альтруїстичне сурогатне материнство є законним у Бельгії, але комерційне сурогатне материнство є незаконним. І хоча альтруїстичне сурогатне материнство технічно законне, існує лише одна лікарня, яка приймає пари, і існують надзвичайно суворі правила, щоб потрапити туди. Це змушує багатьох пар шукати лікування за межами Бельгії.

Франція

У Франції стаття 17/6 Цивільного кодексу робить недійсною будь-яку угоду з третьою стороною, яка стосується продовження роду або вагітності. У справі Менессона вищий суд Франції, Касаційний суд, постановив, що виконання іноземних угод про сурогатне материнство суперечить державній політиці. Наразі майбутні батьки готують апеляцію до Європейського суду з прав людини. Крім того, веб-сайт посольства Франції в Києві рішуче застерігає своїх громадян від цієї практики, зазначаючи, що ті, хто не дотримується заборони, можуть зіткнутися з «серйозними судовими та адміністративними проблемами», включаючи можливе кримінальне покарання.

З іншого боку, Conseil d'Etat, вищий адміністративний суд, надав адміністративний засіб визнання іноземних угод про сурогатне материнство, скасувавши рішення французького консульства в Індії про відмову у видачі проїзних документів. Conseil d'Etat не має юрисдикції щодо питань батьківства, але, тим не менш, видав наказ, який фактично зробив законним угоду про сурогатне материнство, укладену за кордоном.

Німеччина

Німецькі суди постановили, що сурогатне материнство є порушенням статті 1 Конституції, яка говорить про те, що людська гідність є недоторканною. Законодавство Німеччини забороняє робити людину предметом договору, включаючи використання тіла третьої особи для цілей відтворення. Строге визначення материнства в Цивільному кодексі Німеччини також робить угоди про сурогатне материнство неприпустимими.

Нідерланди

Популярний образ Нідерландів як ліберального бастиону ще не поширюється на підхід до сурогатного материнства. Альтруїстичне сурогатне материнство є законним у Нідерландах, але комерційне сурогатне материнство є незаконним. Вступ або спроба вступити в угоду про сурогатне материнство може каратися ув'язненням. Крім того, хоча альтруїстичне сурогатне материнство є технічно законним, існує дуже мало лікарень, які приймають пари, і існують надзвичайно суворі правила для вступу. Це змушує багатьох пар шукати лікування за межами Нідерландів.

Швеція

У Швеції сурогатне материнство заборонено, але нещодавно Швеція зробила крок до можливого скасування заборони на сурогатне материнство, коли Комітет із соціальних питань Риксдагу нещодавно значною більшістю голосів проголосував за те, щоб дозволити уряду провести розслідування щодо сурогатного материнства. Сурогатне материнство у Швеції на правильному шляху, але ще дуже далеко від лібералізації.

Сполучене Королівство

Комерційне сурогатне материнство не є законним у Великобританії. Такі домовленості були заборонені Законом про сурогатне материнство 1985 року, згідно з яким сплачувати більше, ніж витрати на сурогатне материнство, є незаконним. Незалежно від договірної чи фінансової компенсації витрат, домовленості про сурогатне материнство не мають законної сили у Сполученому Королівстві. Сурогатна мати все ще зберігає законне право вибирати дитину, навіть якщо вони генетично не пов'язані. Якщо не прийнято рішення батьків або рішення про усиновлення, сурогатна мати залишається законною матір'ю дитини.

Підхід Великобританії дуже ускладнює для майбутніх батьків укладення комерційних угод про сурогатне материнство. Наприклад, заборонено рекламувати майбутнім батькам сурогатну маму або жінці про бажання стати сурогатною матір'ю. Закон про сурогатне материнство 1985 р., розділ 2(1) забороняє третім особам (хоча це не сурогатна мати чи майбутні батьки) ініціювати чи брати участь у переговорах, пропонувати чи погоджуватися на переговори чи збирати будь-яку інформацію з метою її використання у створенні або веденні переговорів про встановлення сурогатного материнства.

З моменту набуття чинності Закону про людське запліднення та ембріологію 1990 року майбутні батьки мали змогу отримати юридичне батьківство своєї дитини, за винятком сурогатної матері (і, якщо застосовно, її чоловіка) за розпорядженням батьків. Критерії батьківського розпорядження тепер містяться в розділі 54 Закону про людське запліднення та ембріологію 2008 р. Батьківський наказ зазвичай виноситься англійськими судами за умови дотримання критеріїв, викладених у розділі 54, і він знаходиться у справі дитини, найкращі інтереси, щоб зробити замовлення. Незважаючи на те, що Закон передбачає, що сурогатній матері не слід сплачувати більше, ніж «розумні витрати», англійські суди ретроспективно схвалили виплати сурогатного материнства, зроблені за кордоном, які виходять за рамки розумних витрат. У будь-якому випадку пара повинна надати англійському суду детальну документацію про всі виплати, здійснені сурогатній матері.

Сполучені Штати

Надання громадянства США при народженні дитині, народженій за кордоном, регулюється розділами 301 та/або 309 Закону про імміграцію та громадянство (INA). Визначення громадянства дітей, народжених за кордоном від батьків із США, належить до юрисдикції Державного департаменту США, яка вимагає від громадянина США мати біологічний зв'язок із дитиною, щоб передати громадянство США такій дитині. Якщо в українському свідоцтві про народження дитини, народженої в результаті сурогатного материнства, в українському свідоцтві про народження вказано лише батьків, це ще не означає, що свідоцтво про народження відповідатиме вимогам імміграції та громадянства США.

Державний департамент визначає громадянство кожної дитини, народженої в результаті програми сурогатного материнства, індивідуально, у кожному конкретному випадку, після ретельного розгляду конкретних фактів, пов'язаних з народженням дитини та положенням її батьків. Найкращим доказом, доступним батькам для підтвердження їхнього кровного споріднення з дитиною, народженою сурогатною матір'ю в Україні, є ДНК-тест, який, очевидно, не може бути проведений до моменту народження дитини.

Батьки - громадяни США, які мають дитину від сурогатної матері в Україні, можуть подати заяву на отримання консульського звіту про народження американського громадянина за кордоном (CRBA) та паспорта США для дитини в Посольстві США в Києві

(консульський відділ). CRBA засвідчує, що дитина, яка народилася за кордоном, є громадянином США, і вказує лише ім'я(-а) батьків(-ів) громадянина США, які біологічно пов'язані з дитиною. Якщо чоловік/дружина батька, громадянина США, не має біологічного зв'язку з дитиною або не є громадянином США, чоловік/дружина не буде зареєстровано в CRBA, навіть якщо він чи вона внесені до місцевого українського свідоцтва про народження.

Якщо посольство США визначить, що дитина є громадянином США, йому або їй для в'їзду до Сполучених Штатів знадобиться паспорт США. У рамках процесу подання заявки майбутні батьки повинні надати до посольства США докази зачаття та народження дитини, а також підтвердження особи батьків, громадянства та необхідної фізичної присутності в Сполучених Штатах. Їм також потрібно буде організувати тести ДНК дитини.

Підсумовуючи, якщо дитина біологічно не пов'язана з батьком, який є громадянином США, дитина не отримує громадянство США автоматично при народженні. Крім того, якщо дитина має кровне споріднення лише з батьком-громадянином США, але не з дружиною батька, випадок буде розглядатися як народження поза шлюбом від батька-громадянина США відповідно до Закону про імміграцію та громадянство, розділ 309(a), і батько мав би відповідати додатковим вимогам цього розділу, інакше застосовуватимуться вимоги INA 301, включаючи певні вимоги щодо проживання.